

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

אמור

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק יז
(תרגום הפשוט)

יורצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה
שנת המאה וחמישים להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" נ"ע
שבעים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלווי"צ זללה"ה

IN HONOR OF

Mrs. Elka bas Raizel שתחי' Caplan
May she go from strength to strength
in health, happiness, Torah and mitzvot.

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula*!!!
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

אמור

א. פירוש רש"י על „בכל מושבותיכם”

בפירושו על הפסוק¹, ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו... עד הביאתכם את קרבן... בכל מושבותיכם” אמר רש"י: בכל מושבותיכם, נחלקו בו חכמי ישראל יש² שלמדו מכאן שהחדש נוהג בחוצה לארץ ויש אומרים³ לא בא אלא ללמד שלא נצטוו על החדש אלא לאחר ירושה וישיבה, משכבשו וחלקו⁴.

ולכאורה, משמעות המילים „בכל מושבותיכם” ברורה: בכל מקום שבו אתם מתיישבים⁵. ויתר על כן: מילים אלו כתובות במספר מצוות אחרות⁶, ואף לפני פסוקנו,

(1) פרשתנו כג, יד.

(2) תו"כ עה"פ. קידושין לו, א. ועוד.

(3) קידושין שם.

(4) הוספת רש"י, „משכבשו וחלקו” [על לשון הגמרא (קידושין שם), „לאחר ירושה וישיבה”] – י"ל [נוסף על – שפרש מהי „ישיבה”], שהוא לתרץ הלשון „בכל מושבותיכם” גם לפירוש זה (ראה הערה הבאה). והביאור: „לאחר ירושה וישיבה” ע"ד הפשט אפ"ל גם לאחר ירושה וישיבה דשבת אחד (ואולי י"ל דמספיקה ישיבה דעשרה מישאל – דבכור ענינים צבור הוא. ואכ"מ), משא"כ „משכבשו וחלקו” היינו אחרי י"ד שנה דכיבוש וחילוק דכל א"י (כמשנ"ט בארובה – לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 160 ואילך (בביאור פרש"י ר"פ תבוא עיי"ש)): ולכן נאמר „בכל מושבותיכם”, כלומר: לא ב„מושבותיכם” סתם, „לאחר ירושה וישיבה” (שאפ"ל גם בנוגע דשבת אחד*) כ"א „בכל מושבותיכם” דכל ישראל – „משכבשו וחלקו”.

(5) לקמן בפסוק יז פרש"י (מתוך עה"פ מנחות פג, סע"ב), „ממושבותיכם, ולא מחוצה לארץ” – אבל „ש לומר הטעם דבכל מושבותיכם הוא דמשמע אפילו ח"ל, אבל ממושבותיכם לא משמע רק א"י” (שו"ת הצ"צ יו"ד סרי"ח בתחילתו. וראה רמב"ן כאן פסוק טו בסופו*).

(6) בא יב, כ (מצה). ויקהל לה, ג (ו לא תבערו אש גו' ביום השבת*). ויקרא ג, יז (איסור אכילת חלב ודם). צו ז, כו (דם). פרשתנו כג, ג (שבת). שם, כא (איסור מלאכה

(*) ואף שהגומר חובת צבור – ראה לקמן הערה 17.

(*) וצ"ע שלא הוכיחו בצ"צ שם. וכן מ"ש בצ"צ שם ואפשר גם ר"י ברי"ר במנחות כו' לא פליג רק על פי מושבותיכם דבני חזק ולא על פי ממושבותיכם דבני שתי הלחם – הוא ברמב"ן שם.

וברובן אין רש"י מפרש⁷. מדוע, אפוא, מפרש

בחגה"ש). שם, לא (איסור מלאכה ביוהכ"פ). מסעי לה, כט (ורוצה ועיר מקלט).

(7) וגם במקומות שמפרש „בכל מושבותיכם” (בא וצו שם*) – הרי אינו כדי לפרש ש„בכל מושבותיכם” פירושו שנוהג בכל מושבות גם בחו"ל כפי מאי קמ"ל? וכמו שלא פירש „בכל מושבותיכם” בשאר מקומות שבהערה הקודמת. וראה שוה"ג ה' להערה זו, כ"א לתרץ קושיא בהכתובים שם:

בפ' בא: קשה לרש"י „דאי קרא אתא שיאכל בכל מושבותיכם” .. (ו) הו"ל לכתוב בכל מושבותיכם בקרא של בערב תאכלו מצות” (גו"א שם**), ולכן מפרש שהוא דין פרטי ונוסף, שצ"ל מצה כוז ש„ראוי” ליאכל בכל מושבותיכם:

בפ' צו: א לא כתב ש„בכל מושבותיכם” פירושו „בכל מושבות”, כ"א לתת טעם וביאור „לפי שהיא חובת הגוף כו.” (ב) כונת רש"י היא בעיקר לתרץ „למה הוצרך לומר” בכל מושבותיכם (כהמשך דברי רש"י**).

(*) וזה שפירש בפ' מסעי הוא מפני שדבר חידוש הוא שסנהדרין (קסנה) נוהגת גם בחו"ל (ובפרט שזוהו רק, כל זמן שנוהגת בא"י – רש"י שם).

בפ' ויקרא – ראה שוה"ג ה' להערה זו.

(**) ברא"ט ושפ"ח שם. שקושית רש"י היא. דמכיון שמצה היא חובת הגוף הרי פשיטא שנוהגת בכל מושבותיכם ולמה הוצרך לומר (וכקושית הש"ס קידושין לו. ב. וראה רא"ט שם) – אבל נוסף על מה שהקשה עליו בגו"א שם. הרי מזה שבשאר מקומות שבהערה הקודמת ולבד דפ' צו (כבפנים) ההערה ושוה"ג (שלאח"י) ופ' מסעי (כבשוה"ג הקודם) לא פרש"י למה נאמר. אף שמצות הנ"ל הן חובת הגוף (וכמו שהקשה בש"ס שם – על כמה מהנ"ל. והאריך גם ברמב"ן פרשתנו כג, טז).

מוכח. דלרש"י – ע"ד הפשט מצינו בכ"מ בתורה שבכל ציווי בפ"ע מפרט כל פרטי אף אלה שיש ללמוד מציווים הדומים לו (ומהם – שגם סברא הם) – ראה פרש"י לעיל כ. ט בסופו: ופשוטו (דדמיון בו) כ' שהוא גרס כ' – ונשנה זה כ"כ פעמים בהציווים שלאחריו (וביניהם כמה שלא נשנו עוה"פ) זה אחר זה באותה הפרשה, עאכ"כ בנדודי שבאים בהפסק דינים שאינם „בכל מושבותיכם”.

(***) ומפני שהוכפל „בכל מושבותיכם” באותו האיסור (דס). שהרי כבר נאמר לעיל בפ' ויקרא. וכדמוכח ג"כ מזה שעה"פ בפ' ויקרא (שקדם לפ' צו) לא פרש"י למה הוצרך לומר (אף שהוא חובת הגוף).

וברא"ט גו"א ויקרא שם, שכונת רש"י שם במש"כ „יפה מפרש בת"כ כל הפסוק הוה” – והיא לתרץ (גם) למה הוצרך לומר „לדורותיכם בכל מושבותיכם” (מכיון שהוא חובת הגוף). וכבש"ס קידושין שם.

– ועדיין צריך ביאור שביקרא ציין רק לתו"כ ולא כתב „שריא חובת הגוף כו.” ובפ' צו ציין רק לקידושין וכתב „שריא חובת כו' למה הוצרך לומר.” ואכ"מ.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת „האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה”.

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת „מכון לוי יצחק” בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי יועד להפצת שיחות”.

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת „מכון לוי יצחק” בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניעונים: שתי חוברות על תניינים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

„אהלי תורה”, ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך „אהלי תורה”, ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את „קונטרס בית רבינו שבבבל”

ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

רש"י מילים אלו?

הקושי מתחזק יותר: כבר נאמר פעמים רבות שכאשר רש"י מוסיף ומציין לפני פירוש הפסוק, שישנם שנים או יותר פירושים, הוא מתכוון להדגיש, שלפי הפשט, פירושים אלו הם, "שקולים". והוא מקדים פירוש אחד לאחר רק מפני שאי אפשר לכותבם בבת אחת.

וכך גם בעניננו: בהקדמתו, ונחלקו בו חכמי ישראל" מתכוון רש"י לומר, שהפירוש השני, "ללמד שלא נצטוו על החדש אלא לאחר ירושה וישיבה", אינו "רחוק" יותר מדרך הפשט מאשר הפירוש הראשון – גם, בחוצה לארץ".

ולכאורה: אף אם נאמר, שרש"י צריך להביא את הפירוש השני, מפני שלפי הפירוש הראשון אין מובן מדוע נהוג איסור חדש, שהוא חובת קרקע, גם בחוץ לארץ, הרי אי אפשר לומר שפירוש זה ("לאחר ירושה וישיבה") מתאים לדרך הפשט בדיוק כמו הפירוש הפשוט הנ"ל של, "בכל מושבותיכם", (שהוא פירוש מילים אלו בכל מקום⁽¹¹⁾)?

ג. הפירוש השני אינו סותר לכלל לגבי חובת קרקע

ההסבר לכך הוא:

באיסור, "לסרס שום בהמה וחיה", הכתוב בפרשתנו לפני כן¹², נאמר, ובארצכם לא תעשו". ורש"י מפרש: "לכך נאמר בארצכם – לרבות כל אשר בארצכם, שאי אפשר לומר לא נצטוו על הסרס אלא בארץ, שהרי סרוס חובת הגוף הוא וכל חובת הגוף נהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ".

(11) וגם בפ' בא שם שפרש"י, "זה בא ללמד שתהא ראוי' ליאכל בכל מושבותיכם" – הרי חיוב מצה הוא בכל מושבותיכם כפשוטו, אלא שמצד הקושיא בהכתוב שם (כנ"ל הערה 7) נלמד עוד דין שהמצה צ"ל, "ראוי' ליאכל בכל מושבותיכם".

(12) כב, כד.

באופן כללי מובנת התשובה לשאלה זו: על המילים, "בכל מושבותיכם" הכתובות לפני כן, בפרשת צו⁸, באיסור אכילת דם, אומר רש"י: לפי שהיא חובת הגוף ואינה חובת קרקע נהגת בכל המושבות. וכיון שאיסור חדש אינו חובת הגוף אלא חובת קרקע, ויותר מכך: בפשטות קשור איסור חדש לעומר שהוא, "ראשית קצירכם" מ, "קצירה"⁹ של, "הארץ", וצריך להיות לכאורה שלא ינהג, "בכל מושבותיכם".

לכן אומר רש"י, שלמרות זאת, "יש שלמדו מכאן שהחדש נהג בחוצה לארץ": המשמעות של, "בכל מושבותיכם" היא כפשוטה, והפסוק בא ללמדנו שאיסור חדש הוא יוצא מן הכלל¹⁰, שהוא נהג, "בכל מושבותיכם" וגם, בחוצה לארץ", למרות שהוא חובת קרקע.

ב. השאלה על התאמת הפירוש השני לפשט

אך צריך להבין: הפירוש הפשוט של, "בכל מושבותיכם" הוא כפירוש הראשון, של "יש שלמדו" (גם, "חוצה לארץ"), ומדוע מביא רש"י גם את הפירוש השני, שמשמעות, "בכל מושבותיכם" היא, "לאחר ירושה וישיבה", שאין לו מקום לפי פשט הפסוקים?

(8) שם.

(9) פרשתנו שם, יוד. וראה (ע"ד ההלכה) מנ"ח מצוה שב.

(10) ועפ"י תומתק הוספת רש"י, "שלמדו מכאן שהחדש", ולא כתב בקיצור (כבתוכ"כ) – ("יא) שנהוג (בארץ) בחוצה לארץ", דלכאורה הרי זהו פירוש הפשוט ד, "בכל מושבותיכם" (כבפנים), ולא לימוד מכאן. ולחידודי י"ל עוד: מקום לפרש שקאי על תבואה שגדלה בא"י שהוציאה לחו"ל (כבירושלמי קידושין פ"א סה"ח. הובא במג"א א"ח סו"ס תפט) – ועפ"י גם הירושלמי שאינו בסתירה להכלל דחובת קרקע נהגת רק בארץ – ולכן מדייק רש"י ד, "יש שלמדו מכאן שהחדש נהג בחוצה לארץ", כלומר: למדים שהחדש (ההתחדשות) הייתה בחו"ל ונהג בחו"ל (משא"כ בהג"ל – שהתחדשות הייתה בא"י).

(*) לשון רש"י בפ' הב' "לא בא אלא ללמד" – ראה לקמן שוה"ג להערה 26.

לעילוי נשמת

ר' נתנאל ב"ר אפרים ע"ה נסים

נפטר ביום ט"ז סיון ה'תשס"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת דבורה בת אסתר תחי' נסים

לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת

גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע"י ילדיהם

ר' עמוס וזוגתו מרת רישא שיחיו נסים

ר' אפרים וזוגתו מרת מריטה שיחיו נסים

ר' דוד וזוגתו מרת אורה שיחיו בורק

* * *

לעילוי נשמת

ר' שלמה ב"ר יוסף ע"ה קרמרמן

נפטר ביום ט' מ"ח ה'תשס"ח

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת רבקה לאה בת יוכבד תחי' קרמרמן

לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת

גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע"י ילדיהם

ר' עמוס וזוגתו מרת רישא שיחיו נסים

ר' נחום יוסף שיחיו קרמרמן

ר' גרשון שמואל וזוגתו מרת רונית שיחיו קרמרמן

ר' מרדכי יצחק וזוגתו מרת גיטל שיחיו אפסל

מכך רואים, שהכלל „כל חובת הגוף נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ“ הוא חזק כל כך, שגם בפשוטו של מקרא, מוציאים את המילה „בארצכם“ מפירושה הפשוט, כדי שלא תהיה סתירה לכלל זה¹³.

[כאן אין זה מקרה, שבו מביא רש"י דרש ומיישב „דברי המקרא דבר דבור על אופניו“¹⁴ עקב קושי בפשט, כי רש"י אינו מציין שהפירוש „כל אשר בארצכם“ הוא דרש, ואף אינו מזכיר שהפירוש נלקח מדברי חז"ל¹⁵, אלא הוא אמר זאת כפשט: לפי דרך הפשט משתנה המשמעות של „בארצכם“, כדי שלא תהיה סתירה לכלל של „כל חובת הגוף...“].

מכך מובן שגם החלק השני של הכלל, ש„חובת קרקע אינה נוהגת אלא בארץ“¹⁶, צריך להתאים בכל מקום, גם כאשר צריך בדרך הפשט לשנות לשם כך משמעות של מילה.

וכך גם בענייננו: רש"י אינו יכול להסתפק בפירוש שחדש „נוהג בחוצה לארץ“, שהוא ההיפך מן הכלל ש„חובת קרקע אינה נוהגת אלא בארץ“. ולכן הוא מביא פירוש נוסף למילים „בכל מושבותיכם“ („לאחר ירושה וישיבה“), שהוא איננו סותר לכלל זה, גם אם הוא אינו מתאים כל כך למילים אלו (בדומה לפירושו על „בארצכם לא תעשו“).

13) ולכאורה בנוגע לשילוח עבדים ביובל שהוא חובת הגוף (קידושין לה, ב) ונאמר (בהר כה, י) „וקראתם דורו בארץ לכל יושביו“ [ובקידושין שם, שמתעם זה צריך לימוד מיוחד שנוהג בחז"ל] – ומ"מ לא פירש רש"י כלום. וי"ל בפשטות שהרי זו מצוה שהזמן (יובל) גרמא – (ושמיטה) ויובל אינו אלא בארץ.

14) לשון רש"י בראשית ג, ח.

15) חגיגה יד, סע"ב. שאלות דר"א פרשתנו סק"ה בסופו (הובא בתוד"ה ת"ל שבת קי, ב). וראה תו"כ עה"פ.

16) לשון הגמרא קידושין לו, א.

ד. שני הפירושים „שקולים“

אבל גם פירוש זה איננו „חלק“¹⁷, ולפיכך מביא רש"י גם את הפירוש „מכאן שהחדש נוהג בחוצה לארץ“, כי המילים „בכל מושבותיכם“ כתובות במספר מצוות, ובכל מקום¹⁸ הכוונה היא שהחובה חלה גם בחוצה לארץ.

ויוצא, שפירוש המילים „בכל מושבותיכם“ כאן, שהוא „לאחר ירושה וישיבה“, הוא יוצא מן הכלל מכל שאר המקומות שבהם כתובות מילים אלו! ולכן מביא רש"י גם את הפירוש הראשון.

בכך מובן כיצד שני הפירושים של רש"י „שקולים“ בדרך הפשט: בשניהם קיים אותו קושי, ש„בכל מושבותיכם“ כאן הוא יוצא מן הכלל: לפי הפירוש הראשון, חובת חדש בחוץ לארץ יוצאת דופן, גם לפי פשוטו של מקרא, מן הכלל „חובת קרקע אינה נוהגת אלא בארץ“. ולפי הפירוש השני, הרי משמעות המילים „בכל מושבותיכם“ יוצאת דופן ממשמעותם בכל שאר המקומות בתורה, שבהם הכוונה גם לחוץ לארץ.

17) לפי זה קשה לכאורה: בפרש"י שלח (טו, יח) הביא הכלל ד„כל ביאות שבתורה .. אינה אלא לאחר ירושה וישיבה“ (כ„אידך תנא דבי ר"י“ – קידושין שם, ב), ומכיון שנאמר כאן (פסוק יוד) „כי תבוא אל הארץ“, הרי גם בלי „בכל מושבותיכם“ ידענו שנוהג „לאחר ירושה וישיבה“ (והו"ל לתרץ זה בפ' שלח, עכ"פ).

וי"ל: (א) עפ"מ ש"כ לעיל (הערה שני' בשו"ג להערה 7) דכו"כ פעמים חוזר בקרא פרטים שיש ללמד ממצויים דומים. (ב) שבא לחסוף „משכבשו וחלקו“ שגלמד מ„בכל מושבותיכם“, כנ"ל הערה 4. [ואף שהעומר הוא חובת צבור (ולכאורה פשוט שלאחר ירושה וישיבה בגדו"ז היינו לאחר כיבוש וחילוק – ראה לקו"ש ח"ט שם הערה 15 לענין מצות מינוי מלך) – מ"מ ה' קס"ד ששייך גם לאחר כיבוש דשבת אחד וחלוקה (וקצירה) דעשרה מישראל, כי מכיון שכבר יש להם „קצירה“, חל עליהם חיוב להביא „ראשית קצירכם אל הכהן“]. (ג) מכיון ד„כי תבוא אל הארץ“ נאמר כמה פסוקים לפניו, ולענין עומר – לכן חוזר ואומר „בכל מושבותיכם“ (לאחר ירושה וישיבה) עוה"פ אצל חדש (אף שגם בלי זה לא ה' מקום לטעות. וק"ל).

(*) וראה פנ"י קידושין שם. דלמ"ד זה „בכל מושבותיכם“ מרבה חז"ל (אף שנוהג רק לאחר ירושה וישיבה) וראה לקמן הערה 30 ובשו"ג הב' שם.

שכל דבר בעולם מגלה את „כבודו“ של הקב"ה –

צריכה להיות גם הוספה מיוחדת באולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד – בפנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, באופן של הבנה והשגה, בחכמה בינה ודעת,

וגם – להשפיע על אחרים סביבו, ע"י הפצת התורה והיהדות, והפצת המעיינות.

הוספה בשורת הגאולה בד.

די הוראה דערפון בפשטות – בנוגע צו די פעולות וואָס אידן דאַרפן טאָן צו נאָכמער ממחר זיין די גאולה:

אין צוגאָב צו די פעולות אין חלקו בעולם, ביז בכל העולם, צו מגלה זיין ווי דער אויבערשטער איז אלופו של עולם אין דער וועלט און אין יעדער זאך אין וועלט, ובפרט דורך דעם וואָס מ'נוצט אויס אַלע עניני העולם „לשם שמים“¹ און אויף „דעהו“², אַזוי אַז יעדע זאך בעולם איז מגלה „כבודו“ של הקב"ה –

דאַרף אויך זיין אַ הוספה מיוחדת אין אולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד – אין פנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, באופן של הבנה והשגה, בחכמה בינה ודעת,

און אויך – משפיע זיין אויף אַנדערע אַרום, דורך הפצת התורה והיהדות, והפצת המעיינות.

(משיחות ש"פ אמור, כ' אייר תנש"א)

(1) אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טוש"ע או"ח סרל"א.

(2) משלי ג, ו. וראה רמב"ם וטוש"ע שם.

ההוראה מזה בפשטות – בנוגע לפעולות שבנ"י צריכים לעשות בכדי למהר עוד יותר את הגאולה:

בנוסף לפעולות בחלקו בעולם, עד בכל העולם, לגלות אידן שהקב"ה הוא אלופו של עולם בעולם ובכל דבר בעולם, ובפרט ע"י שמנצלים את כל עניני העולם „לשם שמים“¹ ול„דעהו“², כך

ה. איסור חדש צריך לעורר רגש מתאים

אך כיון ששני הפירושים „שקולים“ לפי הפשט, יכול תלמיד ממולח לשאול: מהן סברותיהם של בעלי המחלוקת, אשר לפי אחד מהם מלמדות המילים „בכל מושבותיכם“ שחדש נוהג בחוץ לארץ. ולפי האחר – רק בארץ „לאחר ירושה וישיבה“?

רש"י רומז להסבר על כך, באמצעות הביטוי „ונחלקו בו חכמי ישראל“, שאינו כביטוי הרגיל „ונחלקו בו רבותינו“. בכך הוא רומז¹⁸, שהמחלוקת אינה רק בלימוד פשט הפסוקים („רבותינו“), אלא קשורה לשתי שיטות בהבנת והערכת תכונות ורגשות של יהודים – „חכמי ישראל“, כדלהלן.

ההסבר לכך הוא: כל קרבן צריך לעורר בנפש האדם הרגשה המתאימה למשמעות הקרבן. לדוגמא: אצל קרבן חטאת ואשם – רגש של חרטה ותשובה¹⁹, בקרבן תודה – הודיה לה', וכדומה. ולכן נדרש בהקרבת קרבן גם, כלשון רש"י²⁰, ש„יכוין את לבו לשמים“, בנוסף להקרבה הגשמית.

וזאת לא רק בקרבן יחיד. גם קרבן ציבור צריך לעורר אצל כל יחיד, שהוא חלק מן הציבור, את הרגש בהתאם לקרבן. לדוגמא: בקרבנות ציבור המכפרים על היחיד²¹, צריך היחיד להתחרט על חטאו.

מכך מובן גם בעניננו: האיסור לאכול חדש, שהטעם הפשוט שלו הוא כדי ש„ראשית קצירכם“ יהיה קרבן (עומר), צריך לעורר אצל היהודי הכרה והרגשה, שאת ה„ראשית“ של כל עניניו הוא צריך להביא לה', ורק אחר כך „תאכלו“.

(18) ראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 208 ואילך. לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 424.
(19) ראה פרש"י בחטאת הנשיא – ויקרא ד, כב.
(20) ויקרא א, יז. משנה סוף מנחות. וש"ג.
(21) לדוגמא (לעיל) – שני שעירי חטאת דיוה"פ (אחרי טז, ה).

אך כיון שהעומר מובא רק מ„קצירה“ – הקציר של ארץ ישראל, וממילא מעורר רק את היהודים שבארץ ישראל²², במקומות²³ שמהם מובא העומר, מתעוררת השאלה: כיצד תתעורר הכרה זו, ש„ראשית קצירכם“ שייך לה', אצל יהודי הנמצא בחוץ לארץ²⁴, שמהקציר שלו אין מביאים את קרבן העומר? בכך ישנן שתי שיטות אצל „חכמי ישראל“:

שיטה אחת סוברת, שגם הם אסורים בחדש, וכיון שאסור להם לאכול חדש עד היום שבו מביאים את העומר בארץ ישראל, הם יזכרו, ותתעורר בהם הכרה זו, ש„ראשית“ שייך לה', למרות שאין מביאים את העומר מקצירם.

השיטה השנייה סוברת, שאדוּבָה: הדרך לעורר בהם הרגשה זו איננה באמצעות איסור חדש, אלא, להיפך, עצם העובדה ששדותיהם של היהודים בחוץ לארץ אינם נכללים בחובת הבאת העומר, ובאיסור חדש, מעוררת בהם את ההכרה בשפל מצבם, שאינם ראויים להקרבת העומר ולאיסור חדש. וההכרה בשפל המצב תעורר בם את התשוקה, שצריכה להיות

(22) ע"ד ההלכה י"א דכיון שחדש בחו"ל דאורייתא היא אקרוי נמי מקריבין (מנחות פד, א. וראה מנ"ח מצוה שב) אבל בפשוטו של מקרא, קרבן עומר הוא „וקצרתם את קצירה (דהארץ) והבאתם את עומר ראשית קצירכם גו"י".
(23) אף שמביאים בכל פעם רק ממקום אחד – הרי עד הרגע דהתחלת (והכנה ל)הקציר כל השדות שבא"י אפשר שיביאו מהן העומר וגם – בפועל.
והרי מביאים אותו לביהמ"ק לכן הברכה שעי"ז וכן זו שע"י כל קרבנות ציבור – נמשכות בכל ישראל, גם הדרים בחו"ל ואפילו (ע"י פרי התג) לכל האומות שבעולם (סוכה נה, ב).
וי"ל שזהו ע"י נתינת מחצית שקל שזהו גם מחו"ל, ולא"י (כדלעיל) – כיון שנכללים ב„בראשית“ בשביל ישראל שנקראים ראשית. וראה ר"ה (טז, א): בד' פרקים העולם נידון כל מפני מה אמרה תורה הביאו עומר כו'. ולהעיר דביהמ"ק בא"י דוקא – ובכ"ז כל התפלות עולות דרב – ראה תפלת שלמה (מ"א ח, מד. מח) – ועד שתכנה"י נצטוו לפנות לצדו (טוש"ע וש"ע אדה"ז או"ח ר"ס צד).
(24) דפשיטא שאף שהברכה נלמעה נמשכת גם עליהם (כדלעיל הערה 22) – בכדי שתהי' פעולה והרגשה בנפשם צ"ל מעשה שלהם שיעורר. ודוחק גדול לומר שתספיק ספה"ע שבדיבור, ועאכ"כ שאין די בהפרשת מחצית השקל.

להתעלות – „רוח... האדם העולה היא למעלה“²⁹.

ולפי זה מובן הסדר בפירושי רש"י: הפירוש הראשון – התחלת העבודה, כאשר הגוף והנפש הבהמית הם במלוא תקפם, צריכה להיעשות על-ידי פעולות שישיפעו על הגוף והנפש הבהמית. ורק אחר כך אפשר להגיע לפירוש השני – להשפעה על הנפש האלקית.

2. ההבדל בין הפירושים – גם לגבי ארץ ישראל

ההבדל בין שני הפירושים איננו רק לגבי חוץ לארץ, אלא גם לגבי ארץ ישראל עצמה: האם איסור חדש בארץ ישראל חל רק „לאחר ירושה וישיבה“, כפירוש השני, או לפני ירושה וישיבה, כפירוש הראשון³⁰.

לפעול מצב הנפש מתאים לתפלה – רוממות האל ושפלות האדם (רמ"א אור"ח רסצ"ח) – ד„רוממות האל“ פועלת על נפח"א העולה למעלה, והיא חלק ד„האל“ דבזה עסקינו: „שפלות האדם“ פועלת על נפש הבהמית היורדת למטה.

(29) לשון הכתוב קהלת ג, כא.
(30) ראה קידושין לו, סע"ב ואילך. תנ"כ ר"פ בהר. ועוד. וע"פ משנת בפנים דיש קדימה לפירוש הא' – יובן פרש"י ביהושע ה, יא* שמפרש רק אליב"ד פירוש זה.
ואף שבפ' שלח (טו, יח) פרש"י דכל ביאות שבתורה שנאמר בהן כי (תבא וכו') הכוונה ל„לאחר ירושה וישיבה“ וכאן (פסוק יוד) הרי נאמר „כי תבוא גו'*** – יל':

(1) כמדובר כמ"פ – שבכ"מ מפרש רש"י אליבא דפ' אחד שהובא במק"א בפירושו (ראה לעיל הערה 17

(*) זה (שבס"ז ניסן הקריבו עומר) מפרש גם בפרש"י עה"ת לעיל – בשלח טז. לה סד"ה אל קצה ארץ כנען (והוא הכתוב שהובא בקידושין שם) – אבל אינו ראי' לכאן: (א) שם עיקר כוונת רש"י לשלול מדבר, ולא שבע שירשו כו'. (ב) לשלול מן, ולא חדש. (ג) פשטות ה' „עד בואם אל קצה“ הוא רק תומי. ולפרש אחרת מוכרח להקדים כו"כ ענינים שנלמדים לאח"י – בכתוב ובחז"ל. (ד) דרך רש"י לתרג' סתירה כשבאה, ולא – בכתוב הא' להודיע שלאח"י תהי' סתירה ותירוצה. ועוד.

(**) וראה פ"י שהובא לעיל שוה"ג להערה 17.

בהמקנה קידושין שם כתב, ד„כי תבואו“ קאי רק על עומר שנאמר ברישא דקרא, ולא על חדש שנאמר בסיפא דקרא (והעומר נוהג רק לאחר ירושה וישיבה, וחדש נוהג מיד בכניסתן לארץ דהאיר המורחז מתייר) – אבל ע"ד הפשט. חדש ועומר תלויים זה בזה, כ"ל בתחילת השיחה.

אצלם ביתר שאת ההרגשה שמעורר העומר אצל היהודים בארץ ישראל.

1. ההסבר לסדר שבפירושי רש"י

לפי האמור לעיל, אפשר להסביר, בפנימיות²⁵ הענינים, מדוע מקדים רש"י את הפירוש האומר ש„חדש“ חל גם בחוץ לארץ לפני הפירוש ש„חדש“ חל רק בארץ.

אמנם, שני הפירושים שקולים בדרך הפשט, ורש"י מקדים את האחד לאחר רק מפני שאי אפשר לכתוב את שניהם בבת אחת, אך בכל זאת, כל ענין שבתורה הוא מדויק, ומובן, שיש איזשהו טעם, לפחות בפנימיות הענינים²⁶, שבגללו מקדים רש"י את הפירוש האחד לפני האחר:

ההבדל בין שני האופנים שלעיל ובין דרכי השפעתם על היהודי, הוא:

הדרך הראשונה, האוסרת אכילת „חדש“ מעוררת את האוכל, את הגוף והנפש הבהמית²⁷, כי האיסור על אכילת מאכל מסויים מורגש בעיקר על ידי הגוף.

הדרך השנייה, השוללת מן האדם את הקרבת העומר ואת איסור חדש, מעוררת את התנוקה להתרוממות ולהשגת הרגש הקיים אצל בני ארץ ישראל, ומשפיעה בעיקר על הנפש האלקית²⁸, שדוקא אצלה מתעוררת התנוקה

(25) ראה הערה הבאה – ביאור גם בפשטות.

(26) ובגדל"י גם בפשטות*, שמקדים הפירוש: (א) שהוא כפירוש הפשט בהתייבות, בכל מושבותיכם בכל מקום. (ב) מתאים עם פשטות הכוונה בהיתור ד„בכל מושבותיכם“ שבא לרבות בהחייב (ולא למעט*) – שהוא רק „לאחר ירושה וישיבה“. (ג) נמצא בתנ"כ על אחר.

בא אלא ללמד כו'.

(27) להעיר ממחז"ל (חגיגה טז, א): שלשה כבהמה – אוכלין ושותין כבהמה כו'.

(28) ע"ד ב' עניני התבוננות שצ"ל קודם התפלה כדי (** וראה לקמן הערה 30.
(*) ויומחק עפ"י אריכות לשון רש"י „(ויש אומרים) לא בא אלא ללמד כו'“

לפי ההסבר שלפני כן ניתן להבין, ששני ההבדלים קשורים זה בזה, כי גם ההבדל בעבודה הרוחנית שבין שני הדרכים שלעיל, איננו רק לגבי יהודי חוץ לארץ, אלא גם לגבי יהודי ארץ ישראל:

השיטה הראשונה, המדגישה בעיקר את העבודה המעוררת את הגוף והנפש הבהמית

שפרש"י דשלח הנ"ל אתי (גם) לפי' הב' שברש"י כאן).
(2) כיון שתיקף לאחר „כי תבואו“ נאמר „וקצרתם“ – ה"ו ע"ד פ' שלח שם שנאמר „והי' באכלכם“ שלכן „בבואכם משכננסו בה ואכלו מלחמה (תיקף) נתחייבו בחלה“ [ועפ"י תומתק הוספת (ויתור) רש"י שם (על לשון הספרי) „ואכלו מלחמה“].

(3) שאני „כי (תבואו)“ הנאמר בעומר שאפילו „אם“ הנאמר בו פרש"י (ויקרא ב, יד) שכוונתו חיובה.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לְעוֹלָם וָעֶד